

egunekoa

Esteban Valenzuela

(Txileko PPD Demokraziaren Aldeko Alderdiko idazkari nagusia)

Txileko adiskidetzearen eta giza eskubideen gaineko adierazpena

Txileko gizartean azken egunetan abiada handian bizi-tzen ari gara Augusto Pinochet-en inguruko jazoerak. PPD Demokraziaren Aldeko Alderdiak estimatzen du Txileko Eliza Katolikoak barkamena eskatu izana eta txiletar guztiak adiskidetzera deitu izana.

Eliza Katolikoa, batez ere Silva Henriquez kardinalaren lanaren bitartez, kontsekuente izan zen eta, el-karrizketa erabiliz, demokraziaren hondamena eragozten saiatu zen 1973. urtean, eta diktadura garaian gizakiaren duintasunaren alde aritu zen lanean.

Eliza Katolikoaren jarrera aintzat harturik, haren bideari jarraitu behar-ko liokete 1973. urtean demokrazia-ren galbidean eta geroago giza esku-bideen bortxaketan zerikusia izan zu-ten hainbatek. Tragedia nazional horren erantzule nagusiek oraindik ere ez dute barkamenik eskatu: Au-gusto Pinochet eta haren inguruko-ak, egiaz ez zegoen barne gerra sortu eta zuritu zuten talde zibilak, eta isil-du eta gezurrak zabaldu zituen pren-tsa.

Ezinezkoa izango da egiazko adis-kidetze nazionala lortzea barkatzeko aukera ematen ez bazaie Txileko gizarte osoari eta batez ere giza eskubideak bortxatu zizkietenen familiei.

PPDk, sozialismo berrituko eta ez-kerreko beste indar batzuetako buru-zagiak bildu zaizkion indar berria den

aldetik, bere egiten du barkamena eskatzeko erantzukizuna, azken 30 urteotan zenbait sektore politikok dei egin dutelako bortizkeria erabil-tzera eta demokraziarekin anbiguo-tasunez jokatzera. Eskuinari beste horrenbeste egiteko eskatu nahi dio-gu: hark ere barka-mena eskatu behar du gertatutakoaga-tik, eta bortizkeria politikoa baztertze-ko hitza eman behar du.

Egia eta justizia, demokraziaren ba-lío erabateko ho-riek, ezinbestekoak izan dira gizarte bakea lortzeko, Txilek Indar Arma-tuekin berriz bat egiteko eta elkarre-kin demokrazian bizi ahal izateko. PPDk aintzat har-tzen ditu Justizia Auzitegiek giza es-kubideen bortxake-tak argitzeko eman-dako pausoak eta egindako lana, eta, horregatik, aurre egingo die zigorrren kontrako politika guztiei eta amnistia orokorrari; izan ere, horrelakoek gizartearen galbide morala besterik ez lukete ekarriko, eta gizarteari ezinbestekoa zaio giza eskubideen aldeko seinaleak izatea beti.

PPDk, Eliza Katolikoaren deiari jarraiki, ez du baztertzen zigorrak arintzeko aukera aztertzea, damua erakutsi eta egia argitzen laguntzen dutenentzat; halaxe egin izan da tradizioz Zigor Zuzenbidean eta Nazioarteko Zuzenbide Humanitario-an.

DAMURIK EZ

Tragedia nazional horren erantzule nagusiek oraindik ere ez dute barkamenik eskatu

Prest gaude pauso-ak emateko eta hitz egiteko, Txilen adis-kidetzea lortze alde-ra, baina zigortu beharrekoak zigortu-ta.

Ondorio gisa, azpi-marratu behar dugu salatu egiten dugula ez Augusto Pino-chetek ezta haren ingurukoek ere argi eta garbi barkamena ez eskatu izana.

Ez dugu inpunitate-rik nahi, Txilen justi-zia handiagoa dago gaur egun, eta ho-rrek adiskidetze sakona ahalbidetu du herriarren artean.

70eko hamarka-daren hasieran izan-dako bortizkeriazko ekintzetan ezkerrek izandako erantzukizuna onartzen dugu, eta prest gaude justizia barka-bera egiteko.

JUSTIZIA

PPDk aintzat hartzen ditu Justizia Auzitegiek giza eskubideen bortxaketak argitzeko egindako pausoak eta lana

Erredakzioan itzulia

zutabea

Iban Zaldúa

Billy Bragg

Gaur goizean, bulegoko ordenagailu aurre-an eseri, eta entzungo dudana CDA male-tatik ateratzean, nahastu egin naizela konturatu naiz: The Corrs-en azkenekoa hartu or-dez, Billy Bragg-en bat ekarri dut, ustekabean. Ez nekien ezta nuenik ere; Peruren opari bat izango zen, ziurrenik. Ez dut aspaldian ikusi Peru, Bragg-en musikarik entzun ez dudana bezainbestean, gu-txienez. Bragg: Bob Dylan baino The Clash nahia-go zuen kantautore ezkertzailea. Diskoaren porta-da espartanoa begiratu dut une batez. Ez dakit ipintzeko gogo berezirik ote dudana, baina musika entzunez lan egitera ohituta nago, eta, azkenean, kaskoak jantzi eta sakatu dut play-a.

I hate the compromises that life forces us to make: «Gorrito ditut bizitzak hartzerak behartzen gai-tuen konpromisoak». Eskolan irakatsi ziguten BBCren ingelesetik hain urrun dagoen Bragg-en ahoskerak oihartzunak itzuli dizkit nire memo-riaren zoko ezkuturen batetik. Perurekin kon-partitu nuen pisuko otorduenak, adibidez. Nola, bostak puntuan, ikasteari utzi, eta horma afixez josita zeukan sukaldean elkartzen ginen, tea hartzera (esne tanta batekin berak, limoiarekin nik), eta, batzuetan, baita Mildred bizkotxo bat jatera ere, baldin eta aste horretan Sabecon la-purtzeko ausardiarik izan bagenu.

Eta nola hitz egiten genuen, honetaz eta har-taz. Askari horietako batean izan nuen lehenen-goz Chestertonen berri; une horietako batean jaso nituen, miresmenez, Vera Zasulitx eta Karl Marxen arteko gutunak biltzen zituzten fotoko-piak; sukalde hartan eztabaidatu genuen, afoni-ko geratu arte, Ursula K. LeGuin-en *The Dispos-sessed* nobelari buruz. Bai, alde zaharreko pisu hotz hartan entzun nituen, Peruren irrati-kase-tean, Bragg-en abesti haiek guztiak: *A new En-gland, It says here, Greetings to the new brunette ...*

Baina bada ordua *discman*-a itzaltzeko, mo-mentuz behintzat. Kotizazioak etengabe behera doazela adierazten dute pantailako zenbaki dantzariak: bezerorik galdu nahi ez badut, tele-fono-dei dezente egin beharko dut; ea bizkor li-bratzen naizen Sol Meliá eta Terraren akzio-pa-kete madarikatuotatik...

seiko urrea

Gaizka Aranguren

Venezuelaren independentzia

Euskal Herriaren independentzia eskatzea libre omen da, baina «espainiar guztiek erabakiko lu-kete». Gure lehendakariak oso argi utzi berri du. Bere historia ezagutza sakonak agerian paratu ditu bertze behin Miguel Sanzek. Edozein lurraldek Espainiatik alde egiteko espainiarren gehiengoaren oniritzia ezinbertzekoa da. Eta arrazoirik ez zaio falta Espainiako konstituzioari so eginez gero.

Alta, Sanzek horren sutsuki azpima-r-ratu duen bilakaera historikoari begira, ez dirudi bere formulazioa izan denik erabili-ena. Munduan lurraldeak irabazi eta galdu dituzten inperio nagusien arte-an dago egun Espainia dena. Eguzkia se-

kula ezkututzen ez zen inperioa. Ingele-sen inperioarekin parekatu zitekeena eta handiagoa oraino. Baina Espainiare-kiko lotura apurtu duten lurraldeek inde-pendentzia eskuratu dutenean ez da inoiz izan espainiarren oniritzirik. Kolo-nizatutako lurralde gehienek gerraren bitartez moztu zituzten loturak, eta gutxi batzuk inperioaren ahuleziaz baliatuta.

Nafarroaren independentzia, hortaz, espainiarrek erabaki behar dute. Non gelditu dira nafarron erabaki gaitasun ukaezinak? Non daude UPNk defendatzen dituen foruek damaizkiguten esku-duntza zoragarriak? Zertan gelditu dira Foru Hobekuntzak eskaintzen dizkigun autogobernurako bitartekoak?

UPNren eta Sanzen espainiarzaleta-sunak ez du nafarron subirautezko ino-lako errespeturik. Espainia da lehen-tasuna daukan ideia. Espainiaren bata-suna. Espainiar nazionalismoa. Inperia-lismoaren iturrietatik edan duen nazio-nalisno suntsitzailenatarikoa.

Zergatik ez zuten espainiar guztiek erabaki Venezuelaren independentzia? Zergatik ez dute kanadar guztiek ema-ten botoa Quebecen egiten diren auto-determinaziorako erreferendumetan? Zergatik ezin izan dugu nafar guztiok gu-re *status*-a erabaki? Nafarroak geure bo-rondatez ote gaude Espainian?

Xabier Jatsu eta Azpilkuetaren egune-an egin du Sanzek espainiolismo aldarri-kapena. Nafarroaren independentziaren alde borrokatu zen sendi horretako se-mearen egunean. Hobe zuen Loiolako Inigoren egunean egin izan balitu adie-razpenok. Orduan bai historiarekiko errespetua, sinbolikoki bederen, beneta-koa litzatekeela.

kornerra

Mikel ELorza

Partiketa

Espainiako Gorteek 500 milioi pezeta esleitu dizkiete alderdi politiko bat-zuei —euren artean banatua, nos-ki— Espainiako exilioa eta trantsizio politi-koa dela-eta hainbat ekitaldi eta egitarau sustatzeko. Francoren heriotza eta halako daten aitzakian, alegia, diru laguntza alder-dientzat *afirmazio* ekitaldietarako. Eta parti-tzen hasita, parlamentari kopuruaren arabe-ra banatu eta zatirik handiena PPK jaso du, berrehun eta gehiago. Gutxienez grazioso da banaketa —parlamentari kopuruak bost axola kasu honetan—, gogoeta egiten badu-gu trantsizio garaian PP ez zela existitu ere egiten. Eta UCdren oinordeko-agiria jaso nahi balute ere, APrena datorkigu burura, ez hain zuzen gogoangarriena. Dirua, hala ere, igual erbestearen kontuagatik izango da. Arrazoi osoz, horrekin harreman zuzena izan baitzuten: makina bat bidali zuten erbestera.